

obhajila zaznamyvalo. Ker se o tem z malim ne dá veliko povedati, naj se tù le opomni: Šola ali sploh ti, ki otroke za to pripravljajo, naj verjamejo, ako so le to svojo nalogo prav spolnili, ter otročiče za prvo sv. obhajilo prav pripravljali, naj imenitnejši deliz med vseh svojih dolžnosti ste spolnili! Starši pa naj pomnijo: Jezus je materam rekel: „Pustite male k meni!“ Zdaj pa vam pravi: „Peljite male k meni!“

Imel bi še veliko omeniti, kako naj obe odredilnici otrok skup se trudite preimenitno nalogo svojo dobro rešiti, imel bi saj še omeniti, kako naj bi šola pri koncu šolskega leta še enkrat po Tobijevo svojim rejenčkom, ki jih izpusti, ponovljala jedro nauka, ki jih osrečuje celo življenje; imel bi omeniti, kako naj bi starši sami hvaležnost do šole s tem skazovali, da bi ne dopustili, da se to, kar je bilo v šoli zidano, naglo spet podira; pa da spis letošnji preveč ne naraste, naj bo le vam, ljubi solarčki, še rečeno: „Spominjajte se, kakšne in kolikošne dolžnosti in težave imajo z vami starši in šola! Skerbite, da ta dvojni trud pri vas ne bo zastonj. Pridno se poprimite lepih priložnosti, da se kaj naučite. Zlate leta življenja so človeku leta učenja. Kolikor mlad se naučiš, toliko si za starost oskerbiš.“ *Ravnatelj.*

Prvi razred. *)

Mnogokrat se sliši tožiti, da učenci glavnih šol premalo podučeni v višje razrede prestopajo, kjer se potem poduk s takim vspehom nadaljevati ne more, da bi bilo tudi gimnazij-skim tirjatvam vstreči mogoče. Takó pritožujejo se učitelji glavnih šol, naposled se sliši grajavni glas še iz gimnazij, ter nobeden noče kriv biti slabega napredka svojih učencev, slehern obdolžuje svojega sprednika, da nazadnje celo breme vseh pregreškov skoro le na učitelju prvega razreda sloni.

Ni mi namen tù preizkovati, koliko resničnega da imajo take pritožbe v sebi, le rečem, da nikjer popolnosti najti ni, — povsod se nahajajo pregreški, povsod se kaj nepotrebnega obdeluje, kar pravi poduk zadržuje, ali pa kaj potrebnega napačno obravnava ali celó opušča, kar bi ga gotovo pospeševalo; potemtakem učiteljem ni ravno tako lahko mogoče,

*) Iz letnega sporočila očitne glavne šole ipavske.

odtegniti se slebrni graji ne v nižjih, ne višjih šolah. — Toda, dasiravno je resnično, da zelo poškodovan vrh drevesu rast opovira in prejšnjo lepoto odvzame, dasiravno je gotovo, da po vsekani hudi rani drevo na moči pojema, — je vendar pa tudi še bolj gotovo, da, ako korenina boleha, boleha tudi celo drevo, ki se ne dá lahko ozdraviti in se večidel posuši. Kakor pri kakem velikem poslopji s slabo ali poškodovano podstavo na varno in trdno zgornje zidanje ni misliti, ravno tako malo smé se pričakovati, da se bo mladina v višjih razredih po dubu krepko bistrila in na srcu boljšala, ako se poduk v prvem razredu po pravi poti ne izpeljuje in pridno ne oskrbuje. Kako n. pr. je učitelju višjega razreda mogoče, učence ročno brati učiti, ako k večjemu — le črke dobro poznajo? Kako more računstvo spešno obdelovati, ako se je ta predmet zanemarjal, ali še celó na prihodnje leto popolnoma odložil, ker so mali začetniki v misljenji in presojevanji grozno okorni. Kdo ne vé, koliko truda ne dadó taki zanemarjeni učenci v višjem razredu, in kako redko se morejo take zamude popolnoma popraviti, kajti enake so zastaranim boleznim. Kako je li mogoče učence podučevati umno brati, če imajo le pičlo pravih zaumenov, ali kako v pravopisji napredovati, ako se o tem ni nič storilo? Tù zopet ne kaže drugače, kakor pričéti tam, ker je sprednik popustil, — in taka je tudi s kersanskim naukom. Kar se je v prvem razredu zamudilo, mora se v drugem nadomestovati; toda, ko se učitelj s tem trudi, ne zaostajajo učenci samo v predpisanih vednostih tega razreda, kar je tudi višjim razredom škodljivo, ampak mnogokrat je še nemogoče zamujeno popraviti. Sej tudi v naravi ni drugače, — zapušeno drevesce se ne razcveta tako, kakor dobro oskrbovano. Prvi razred je tedaj gotovo najvažniši, je temelj, na kterege se opira vsa vrsta višjih razredov, je vir višje izobraženosti, in tega učitelji prezreti nikakor ne smejo, ako hočejo svojo nalogo dobro zvrševati.

Kako naj tedaj učitelj pričenja, kako naj podlago zastavlja in jo vtrjuje, da bodo učenci konec leta res zmožni v drugi razred pristopiti? —

Vsled postave stopijo otroci po končanem 6. letu prvokrat v šolo. Pripeljejo jih navadno matere, katerih se vedno derzé, ter se od njih skoro ločiti ne morejo. Ljubezen do matere in neka boječnost pred šolo delate otroka nepokojnega. Kaj velevala v tem trenutku učitelju notranji čut, in kaj ga resno uči? —

Matere pripeljejo ljubljence svoje, ter mu jih v skrbno varstvo izročé, on tedaj povsilmal moral bo v šoli namestovati starše, torej mu notranji čut veléva, otročiče po očetovsko ljubeznjivo sprejemati, kakor je storil nekda j tudi učenik vseh učeníkov, ko je izustil premile besede: „Pustite male k meni priti“. Prijazno vedenje mu bo mlada srčica pridobilo, in tudi učilnica jim bode kmali očetova hiša. Naj bo torej učitelja prva skrb, duha nasprotne ljubezni v šolo vpeljati in ga vstanoviti, kajti le to mu bo trud zmanjševalo in poduk pospeševalo, kar zadosti skušnja spričuje. In kaj potem? Morebiti naj učitelj pričénja precej podučevati, kakor n. pr.: pisati, brati, računati i. t. d. Ne, — to bi bilo zeló napačno. Slehn človek, ki pride v ptujo hišo, mora se seznaniti s hišnim redom in se po njem ravnati, da se ne pripravi v zamere; nič manj potrebno je tudi učence seznaniti s šolskim redom, posebno jih vaditi vedno na odločenem kraji mirno sedeti, redno iz klopi in zopet v klopi hoditi, ob kratkem, vse po vojaško uriti jih, da vsak klic in tudi slehn pogled učiteljev poznajo in enako urno spolnujejo. Vem, da take vaje ne bodo vsakemu po volji, marsikteri bo trdil, da so prazne igrače, s kterimi se le čas trati; toda — tako mislil, tako govoril bode le tisti, kteri se s šolo nikdar kot učitelj ni pečal, ali pa kot šolnik takih vaj še vpeljal ni bil, in tedaj tudi ne pozna koristi, ki iz njih izvirajo. Res je sicer, da so te vaje igračam podobne, pa vendar — kteri pametni učitelj jih ne bo z veseljem vpeljal, če pomisli, da so deloma sredstvo, s kterim otročiče polagoma iz prejšnjega igravskega, lahkomisljenega življenja more voditi na bolj resnobno, da so pa tudi važen pripomoček, s kterim se boječim srčnost daje, vse pa k šolskemu redu gotovo napeljuje, ki je med šolskim podukom neobhodno potreben. Skušnja uči, da učitelj nikdar mirnih otrok nima, ako je te vaje opustil, vedno jih opominja, pa z majhnim vspehom, medtim ko po takih vadbah en sam pogled, klic zadostuje nemirne vpokojiti. — Ko je tudi to vse skončano, kaj je potem storiti? Znano je, da vsi otroci prvi dan zarad raznih vzrokov v šoli še niso nasoči, torej naj učitelj pričné kazavni poduk in naj ga nadaljuje, dokler tudi ti pridejo, in tako ne zamudé važniših reči. Potem se pa uk redno začné po predpisanem šolskem načrtu. Kazavni poduk se nadaljuje; k temu se pa še pridruži kršanski nauk, pisanje, branje in številjenje.

Gledé na kazavui poduk treba je, da se otrokom slehrna reč, ki se popisuje, tudi pokaže v resnici ali saj v podobi, za tega voljo naj si učitelj že pred ukom pripravi vse tiste reči, o katerih hoče govoriti, in oskrbi naj si že v ta namen osnovane bukve; *) kajti ni zadosti le popisovati, kake lastnosti naštevati, ampak otroci morajo tudi viditi vse to; tudi naj pripoveduje, čemu da so razne reči, kaj nam koristijo, kako nam utegnejo škodljive biti. Kazavni poduk je veliko bolj važen, kakor večina ljudi meni. Otroci vadijo se misliti, presojevati, si pridobijo razne zaumene, in koliko več si jih prisvojijo, toliko lažje bodo potem govorili in pisali; kajti le tisti more dati, ki ima. Kazavni poduk je tedaj podlaga k govoru in pismenosti.

(Dalje prti.)

Drobtinice prestavljenim in nastopnim učiteljem.

Spisal Fr. Govekar.

I.

Znano je, kako težko učenci, in kako radovedno pričakujejo vaščanje svojega novega učitelja. Vsaj je pa po vsi pravici on za nje imenitna oseba! Ako se pa že mora učitelj vselej in povsod modro in priljudno obnašati, je to posebno potrebno pri nastopu nove službe. Veliko mu lahko koristi prvi dan med učenci in starši za njegovo delovanje in spoštovanje, dosti pa mu tudi lahko škoduje za ves čas, ter ga lahko pripravi ob vso veljavo. Ni tedaj vse eno, ali se učitelj pri nastopu njegove nove službe tako, ali tako obnaša! Da bodeš, dragi sobrate, vselej in povsod lahko in dobro shajal, ravnaj se po teh le vodilih:

1. Oblači se, kolikor je le mogoče vselej svojemu stanu primerno in čedno; ogiblji se pa tudi vse smešne gizdavosti, ker otroci in vaščanje imajo za to dobre oči, in hitro zapazijo kaj spodtekljivega.

2. V govorjenji ne bodi preboječ ali sramožljiv, pa tudi ne nadležen in prederzen. Raji več poslušaj, kakor govori. Nič ni kaj dobro za učitelja, ako se ljudem že v prvi uri tako rekoč prodaja, da vedó, pri čim da so, koliko je vreden, in v čem jim dopade, v čem pa ne.

*) Der Anschauungs-Unterricht in Bildern. Nach dem Stoffe zur Anschauung in der Bibel für die österreichischen Volksschulen. Schulausgabe. Prag 1856. Verlag der J. G. Calvé'schen Buchhandlung.